mandères un *renòs*; / a nosto set, dins lis engano ---» (trad *festin*), *Mireio* XI, 30 3, que entenc 'quan teníem gana no ens has fet haver més que un bony de carn ossosa'. D'altra banda «*renousat* (en els Alps *renouat*) m. fracture mal réduite, qui laisse un callus très apparent» (*TdF*). Altrament veg la nota sobre el suposat **hereós* (IV, 779*b*56-780*a*53), on indico la probabilitat que el metge Jaume Roig entengui *reòs* en un sentit semblant, en parlar del *mal de reòs* o *reós* dues vegades en *Spill*, 8572, 12104.

[1] En gascó, segons la fonètica històrica, R- tornant-se *arr-*, les dues primeres es confonen: des de la Vall d'Aran fins al Bearn no hi ha (ni oralment hi hagué) altra cosa que *arrè*, car *allà* és aquest el resultat de *-eire*, des de l'Edat Mitjana (*Peire* > *Pe*, *paire* > *pat*) el nom de la important vila bearnesa de *Lucarrè* (format amb LUCUS 'bosc') es troba ja així en els docs. medievals (PRaymond, *Dict Top*) —[2] Set exemples en textos fins al S. XIV, en Appel (*Chr*, p. 235), amb alguns ja en els grans trobadors de c. l'a. 1200: «quar l'appellatz camjairitz ni leugeira / --- / ans er uei-mais sa promessa *derrietra*, / qué que us digatz», G. de Bornelh (*op cit*, 91.45); amb el valor figurat de 'el pitjor': «s'ieu per jogar m'aset près del taulier / ja baratar no i puosca un denier, / anz get adès lo reir-azar *derrier* / s'ieu autra domna deman ni enquier», B. de Born (35, 22) —[3] Millardet, *Ét Dialect Land*, p 38, n 7, cita de Fouché, que ja veié aquesta etimologia (*RLR* LXII, 203) —[4] «Feren una volta pel *reracor*», Narcís Oller, *Pilar Prim* (ed. *O. C.*, 61 6f.).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *a rere, de rere, en rere, a enrere, redrar-se, arrere, de cul arrere, d'arrere enllà, darrera enllà, tot rera enllà, per darrere enllà, arreratges, darrere, radera, raderacs, raere, raer, darrer* 'darrere', *rader, darrere de, anar darrere, córrer darrere, portar darrere, córrer al darrere, enrere, ça enrere, endarrere, endarrer, restar endarrer, endarrerir-se, endarerit, endarrerits, anar endarrerit, enrederir, endarrerir-se, endarreriar-se, endarreriat, endarreriatges, endarreriment, endarreria, darrer* adj., *derrer* adj., *darrerer, es darrers jorns/dies, darrer dia, darrerenc, darrerè, darrerà, darreratge, endarreriatges, darreriament, darreria, a la darreria, a les darreries, darreries de taula, darrerament, rerebasta, rerebotiga, rebotiga, rerecambra, reacambra, recambra, recambró, rerecasa, rereclam, rerecor, reredelme, reredeume, reedelme, redelme, reedeume, redeume, rerescrit, rerespatlle, rerefira, rereguarda, reguarda, reeguarda, reintenció, reraltar, venir a reremà, venir a remà, reremànec, reremogabell, reremost, resamort, resamost, rerepensament, rereprim, re(re)ssaga, reessaga, reressagar, re(re)ssagat, rerasser, reressò, reressol, reressopó, ressopó, ressopar, reretaule, retaule, rerevall, rerevera, rerevolt, a rerescules, a rere-cules, de rerecules, renòs, renossos, reròs, reòs*

Reracules, V. *rere* *Rerialles*, erroni per *recialles*

RES, pron , amb la seva variant *RE*, provenen del ll. RĒS, acusatiu RĔM, 'cosa': en frases indefinides com *si res te plau*, SI RES TIBI PLACET, era primitivament 'si una cosa t'agrada'; en interrogatives com *vols re?* fou pròpiament 'vols (alg)una cosa?'; en les negatives com *re no veu*, 'no veu (cap) cosa', REM NON VIDET, d'on, abreujant, s'ha passat a *res*, *re*, 'cap cosa'. □ *1ª doc* · orígens (*Homilies*)

«Caritad és pròpiament que om am Déu màs que nula *res*, e tot cristià així com si elex», *Hom*, 1v18. Però no menys en frases interrogatives o indefinides sense res de negació· «Si alcú gitarà a home lança o sageta o altra manera d'armes, si l nafrarà en *res*, esmèn lo mal que li farà», *Usatges* 50 (*NCl*, 82 8) «Si tenen o porten *res* en lo cap ---» a 1357 (Rubió, *Doc Cult* CLXXXIV), i d'altres en Fabra, *Coord i Subord*, 28.

No és rar que en els textos més antics aparegui *re* quan fa de complement (oc. ant *re(n)* cas oblic, llatí RĔM) i en canvi *res* quan és subjecte = oc ant *res*, cas recte, ll RĒS Per ex · *Res*. «Si alcú vol desretar fil o filya --- provarà la cosa del deseretament ésser vera; e si --- en fal, no pot deseretar --- e si ho fa, van serà e *res* no valdrà», *Usatges*, § 86 (*NCl*, 95 22); «és tot axí com si *res* no ls era estat promès», *CostTort* (Ol., p 27); «no cessava la fenèvol de tirar, sí que tan fort era la batayla --- que gran *res* n'i havia de ferits d'aquels de dins, d'escuders e d'altres hòmens», Jaume I (Ag, 24 18); «mal és de bé privació· / doncs, no hi cal gran provació / que l mal que hom fa sia *res*: / car privació *res* no és», BMetge (*Fort e Pru*, *NCl* x, 96 26); o en un doc. ross. de 1270 (*InvLC*).

Re: «Per zo apela om l'almosna caritad més que altra *re*, qar és onranza de Déu màs que nula *res*, qar cel qui dóna ---», *Hom*, 2r9: on es pot observar el joc flexiu en els dos exemples de la mateixa ratlla· *re* compl i de seguida *res* subjecte. En efecte la forma *re* és llavors freqüentíssima, i es nota com en gran còpia de les seves aparicions es tracta de la funció de complement. En la interminable llista que en forneix l'*InvLC*, se'n compten més d'una dotzena de *re* (o *ren*), des de 1270 fins a fi S. XIV tots ells, constantment fent funció de complement.

En aquesta forma surt *re* en tota mena d'obres medievals· «que ns daria tots los castells --- e Nós dixem-li que no n faríem *re*», Jaume I (§ 243, Ag, p. 288), «yo no us menaria per *re* en ma companyia», «no vull que prenguen *re*», «per *re* que feés ni digués, lo pastor no li volc respondre», «no n sabé *re*», «nulla cosa qui sia mal estant contra valor, no us pot *re* ajudar en est boscatge», «de una *re* se maravellava», Llull (*Blanq*, *NCl* I, 75 6, 244 13, 247 14; II, 164.18; I, 239.3; III, 135 13) «Lo temps que durant lo pleyt passa, no ajuda en *re* a la prescripció, ans la torna a enrere», «si l Veguer no li ha manat, no val *re* manament que l Sayg face», «los Batles de *re no* s deven entremetre», *Cost Tort* (Ol, p. 121; 28, 27). «Tot jorn maltarets que hajats bé, / e de erets no digau *re* / car de erets s'aprèn nul bé» en un epitalami de jueus catalans, del S XIV (ed Riera i Sans II, 14), del qual dono més de-